

Ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri määruse „Ida-Virumaa väike- ja keskmise suurusega ettevõtjate investeringute toetamise tingimused ja kord“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Määruse „Ida-Virumaa väike- ja keskmise suurusega ettevõtjate investeringute toetamine“ eelnõu (edaspidi *eelnõu*) kehtestatakse perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse (edaspidi *ÜSS2021_2027*) § 10 lõike 2 alusel.

Määruse alusel rahastatakse *ÜSS2021_2027* § 1 lõike 1 punktis 1 nimetatud „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava perioodiks 2021–2027 (edaspidi *rakenduskava*) prioriteetse suuna „Õiglane üleminek“ erieesmärgi „Võimaldada piirkondadel ja inimestel tegeleda liidu 2030. aasta energia- ja kliimaeesmärkide saavutamise ja Pariisi kokkuleppe alusel 2050. aastaks liidu kliimanetraalsele majandusele ülemineku sotsiaalsete, tööhõivealaste, majanduslike ja keskkonnamõjudega“ tegevussuuna „Majandus ja töajõud“ meetme 21.6.1.5 „VKEde investeringutoetus“ sekkumist, et viia ellu „Ida-Virumaa VKEde investeringute, toote- ja protsessiarenduse toetamine“.

Rakenduskava kohaselt on Eestis õiglase ülemineku sihtpiirkonnaks Ida-Viru maakond, mida kliimanetraalsele majandusele ülemineku Eestis enim mõjutab ja mille majandust on vaja seetõttu ümber kujundada eesmärgiga seda mitmekesistada ja luua uusi kõrge lisandväärtusega töökohti. Kooskõlas eeltooduga toetatakse eelnõu alusel alginvesteeringu tegemist, võimaldamaks uue ettevõtja või üksuse asutamist või uue kõrgema lisandväärtusega toote tootmist või teenuse pakkumist ning tootmisvõimsuse suurendamist. Lisaks tootmise käivitamiseks või teenuste pakkumiseks vajaminevatele põhivara investeringutele võimaldab eelnõu ka intellektuaalomandi esmast kaitsmist, tootearenduse läbiviimist, ettevõtja toote või teenusega seotud protsesside arendamist ja juurutamist, investeringuga seotud võrguühenduste rajamist.

Õiglase ülemineku peamiseks sihtgrupiks on rakenduskava kohaselt nii uued kui ka olemasolevad väike- ja keskmise suurusega ettevõtjad, kes on huvitatud töökohtade loomisest ning teadmus- ja tehnoloogiamahukate ärimudelite arendamisest Ida-Viru maakonnas. Nii on toetuse fookus suunatud tootmistehnoloogiasse investeerimisele.

Eelnõu on ühtlasi suunatud tegevuspõhise riigieelarve tulemusvaldkonna „Teadus- ja arendustegevus ja ettevõtlus“ programmi „Ettevõtluskeskkond“ meetme „Ettevõtluskeskkonna arendamine, rahvusvahelistumise toetamine ja investeringute soodustamine“ tegevuse „Ettevõtete konkurentsivõime ja edendamine“ elluviimisele. Lisaks panustab eelnõu otseselt Eesti teaduse, arendustegevuse, innovatsiooni ja ettevõtluse arengukava 2021–2035 (edaspidi *TAIE*) üldeesmärgi „Eesti teadus, arendustegevus, innovatsioon ja ettevõtlus suurendavad koostöös Eesti ühiskonna heaolu ja majanduse tootlikkust, pakkudes konkurentsivõimelisi ja kestlikke lahendusi Eesti ja maailma arenguvajadustele“ ja suuna „Ettevõtluskeskkond“ alaeesmärgi „Eesti ettevõtluskeskkond soodustab ettevõtlikkust ning teadusmahuka ettevõtluse teket ja kasvu, kõrgema lisandväärtusega toodete ja teenuste loomist ja eksporti ning investeringuid kõigis Eesti piirkondades“ saavutamisse.

Arvestades, et tootearendus on seotud investeringutega teadus- ja arendustegevusse (edaspidi ka *TA tegevus*), kuid mitte toetuse taotlemise eelduseks, siis panustab eelnõu kaudselt ka *TAIE*

suuna „Teadmussiire“ alaeesmärgi „Eesti areng tugineb teadmuspõhiste ja innovaatilistele lahendustele“ ja tabeli 1 punktides 4–6 toodud mõõdikute sihttasemete saavutamisse.

Tabel 1. TAIE mõõdikud, millesse eelnõu alusel toetuse andmine otseselt või kaudselt panustab

TAIE mõõdik	Sihttase aastal 2035	Viimane teadaolev tase ja aasta
1. Eesti tööjõu tootlikkus EL-i keskmisest	110%	78,7% (2019)
2. Kaupade ja teenuste eksport	43 mld eurot	19 mld eurot (2020)
3. Väljaspool Harjumaad loodud SKP elaniku kohta EL-27 keskmisest	59%	41% (2020)
4. Erasektori TA kulutuste tase SKP-st	2%	0,98% (2020)
5. Ettevõtete investeringud mittemateriaalsesse põhivarasse osakaaluna SKP-st	6%	2,7% (760 mln) (2019)
6. Teadlaste ja inseneride arv ettevõtlussektoris ja kasumitaotluseta erasektoris	4,53 (arv 1000 elaniku kohta)	1,47 (2019)

Allikas: TAIE

Toetus panustab Riigikogu heaks kiidetud Eesti pikaajalise strateegia „Eesti 2035” sihi „Eesti majandus on tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik” ja selle alamsihis „Eesti majandus on tugev” kirjeldatud eesmärkide ja eelkõige näitaja „tööjõu tootlikkus EL-i keskmisest“ saavutamisse.

Eelnõuga sätestatakse toetuse tingimused ja menetlusnormid ning toetuse taotleja, toetuse saaja ja tema partneri kohustused ning Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse (edaspidi EIS) õigused ja kohustused.

Eelnõu järgi on EL-i toetuse eelarve 15 miljonit eurot ja sellest toetatavaid tegevusi rahastatakse jooksvalt avatud taotlemise raames. Eelnõu hõlmab kogu meetme 21.6.1.5 eelarvet ja täiendavaid määruseid kehtestada ei planeerita. Toetust antakse Ida-Viru maakonnas elluviidavatele projektidele, kuid ei välistata näiteks tootearenduse, intellektuaalse omandi kaitse, protsessiarenduse või hinnangute koostamise tegevuste elluviimiseks teenuste tellimist või koostööd väljaspool seda maakonda.

Tulenevalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1060, 24. juuni 2021, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (edaspidi ühissätete määrus) artikli 73 punktist 2 ja artikli 74 punktist 1, on määruse rakendamise kohta koostatud riskide hindamise analüüs (lisa 1).

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud MKM-i majandusarengu osakonna ekspert Kaarel Lehtsalu (kaarel.lehtsalu@mkm.ee, 715 3414), EISi toetuste keskuse tiimijuht Erki Varbola (erki.varbola@eas.ee, 627 9704). Eelnõu juriidilise ekspertiisi on teinud MKMi strateegilise planeerimise osakonna riigiabi ekspert Anneli Schmiedeberg (anneli.schmiedeberg@mkm.ee, 639 7618), õigusosakonna õigusnõunik Gerly Lootus (gerly.lootus@mkm.ee, 639 7652) ja EISi vanemjurist Terje Kleemann (terje.kleemann@eas.ee, 627 9340).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kaheksast peatükist ja 27 paragrahvist. Peatükid jagunevad järgmiselt:

- 1) üldsätted;
- 2) toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus ja toetuse määr;
- 3) nõuded taotlejale ning taotlusele;
- 4) toetuse taotlemine;
- 5) taotluste menetlemine;
- 6) toetuse saaja ja rakendusüksuse õigused ja kohustused;
- 7) aruannete esitamine ja toetuse maksmise tingimused;
- 8) finantskorrektsioonid ja vaided.

1. peatükk. Üldsätted

Eelnõu § 1 kehtestab reguleerimisala, mille kohaselt viiakse määrusega ellu rakenduskava meetme prioriteetse suuna „Õiglane üleminek“ erieesmärgi „Võimaldada piirkondadel ja inimestel tegeleda liidu 2030. aasta energia- ja kliimaeesmärkide saavutamise ja Pariisi kokkuleppe alusel 2050. aastaks liidu kliimanetraalsele majandusele ülemineku sotsiaalsete, tööhõivealaste, majanduslike ja keskkonnamõjudega“ tegevussuuna „Majandus ja tööhõud“ meetme 21.6.1.5 „VKE-de investeringutoetus“ sekkumise „Ida-Virumaa VKEde investeringute, toote- ja protsessiarenduse toetamine“ elluviimiseks toetuse andmise tingimused ja kord.

Toetuse andmise sihtpiirkonnaks on Ida-Viru maakond.

Lõikes 4 sätestatakse, et toetust antakse ja seda tuleb kasutada kooskõlas Vabariigi Valitsuse 24.09.2022. a määrusega nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused” (edaspidi *ühendmäärus*).

Lõike 4 alusel toetuse taotlemise, määramise, kasutamise ja tagasinõudmisega seotud teavet ja dokumente esitatakse ning taotlus- ja aruandevormid ja juhised tehakse kättesaadavaks e-toetuse keskkonnas. Kui mõne dokumendi esitamine (näiteks vaidemenetluse dokumendid) ei ole selle kaudu võimalik, esitatakse dokument elektrooniliselt digitaalselt allkirjastatuna.

Eelnõu § 1 lõikes 5 on esitatud riigiabist ja Õiglase Ülemineku Fondi (edaspidi *ÕÜF*) määrusest tulenevad välistused. ÕÜFi määrusest lähtuvalt on välistatud seejuures kõik investeringud, mis on seotud fossiilkütuse tootmise, töötlemise, transpordi, jaotuse, ladustamise või põletamisega (sh põlevkiviga seotud tegevused, mille tulemusena tekivad põlevkivist kütusepõhised ja muudtooted).

Eelnõu § 2 sätestab eelnõus kasutatavad abiliigid. Eelnõu alusel antav toetus on riigiabi või vähese tähtsusega abi. Eelnõu § 2 lõikes 1 on nimetatud abiliigid, mis kohalduvad §-s 7 loetletud toetatavate tegevuste lõikes toetuse andmisel:

- paragrahvi 6 lõike 3 punktis 1 sätestatud tegevuseks antav toetus on investeringuteks ette nähtud regionaalabi Euroopa Komisjoni määruse (EL) 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokku sobivaks (ELT L 187, 26.06.2014, lk 1–78, edaspidi *üldine grupierandi määrus*) artikli 14

tähenduses ning sellele kohaldatakse nimetatud määruses ja konkurentsiseaduse §-s 342 sätestatud;

- paragrahvi 6 lõike 3 punktis 2 sätestatud tegevusteks antav toetus on teadus- ja arendustegevuse (edaspidi *TA tegevus*) projektidele antav abi üldise grupierandi määruse artikli 25 tähenduses ning sellele kohaldatakse nimetatud määruses ja konkurentsiseaduse §-s 342 sätestatud;
- paragrahvi 6 lõike 3 punktis 3 nimetatud tegevuseks antav toetus on väike- ja keskmise suurusega ettevõtjatele (edaspidi *VKE*) antav innovatsiooniabi üldise grupierandi määruse artikli 28 tähenduses ning sellele kohaldatakse nimetatud määruses ja konkurentsiseaduse §-s 342 sätestatud;
- paragrahvi 6 lõike 3 punktis 4 nimetatud tegevuseks antav toetus on VKE-le antav protsessi- ja organisatsiooniinnovatsiooniks antav abi üldise grupierandi määruse artikli 29 tähenduses ning sellele kohaldatakse nimetatud määruses ja konkurentsiseaduse §-s 342 sätestatud;
- määruse § 6 lõike 3 punktides 5 ja 6 sätestatud tegevusteks antav toetus on vähese tähtsusega abi (edaspidi *VTA*) Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 352, 24.12.2013, lk 1–8) (edaspidi *VTA määrus*) tähenduses ning sellele kohaldatakse nimetatud määruses ja konkurentsiseaduse §-s 33 sätestatud.

Eelnõu § 2 lõigetes 2 ja 3 on esitatud vähese tähtsusega abi andmisel VTA määrusest tulenevad nõuded maksimaalsele toetuse summale ja sellele, kuidas toimub toetuse andmine kontserni tasandil.

Eelnõu §-s 3 on loetletud olulisemad eelnõus kasutatavad terminid. Terminite valikul on lähtutud eelnõu vajadusest eristada toetuse andmist nii ettevõtjate suuruse kui nende elluviidavate toetatavate tegevuste kaupa, arvestades üldist grupierandi määrust põhivarainvesteeringute ja TA tegevuste toetamisel ning elluviimisel. Samuti on § 3 punkti 6 näol tagatud selgus, et tagada kõigi taristuinvesteeringute¹ puhul kliimakindlus ning kestlikkus, kui see on konkreetse taotluse puhul rakendatav.

Eelnõu §-s 4 on nimetatud toetuse andmise eesmärk, milleks on aidata kaasa § 1 lõike 1 punktis 1 nimetatud erieesmärgi saavutamisele ja toetada selleks Ida-Viru piirkonna majanduse mitmekesistamist ja ettevõtjate konkurentsivõime kasvu, luues kõrgemat lisandväärtust ning Ida-Virumaal uusi töökohti pakkuvate väike- ja keskmise suurusega ettevõtja investeeringute abil.

Lõikes 2 on toodud määruse väljundnäitajad, mis on kohustuslikud Vabariigi Valitsuse meetmete nimekirja alusel. Näitajad aitavad panustada horisontaalse põhimõtte „tasakaalustatud regionaalne areng“ tagamisse.

¹ Taristu mõiste on lai ning seda näidetena on selgitatud Euroopa Komisjoni kliimakindlus tagamise tehnilistes suunistes perioodiks 2021-2027: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:52021XC0916\(03\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:52021XC0916(03)) Taristu all peetakse silmas nii uut taristut, kui ka olemasoleva taristu olulist uuendamist, ajakohastamist ja laiendamist.

Tabel 1. Rakenduskava väljundnäitajad

Indikaator	Ühik	Baastase (2021)	Vahetase (2024)	Sihttase (2029)	Andmeallikas	Mõõtmis-sagedus
1. Toetatavad ettevõtjad	Ettevõtjad	N/a	15	50	Andmekorje SIS	Vahe- ja lõpparuanne
2. Toetustega toetatavad ettevõtjad	Ettevõtjad	N/a	15	50	Andmekorje SIS	Vahe- ja lõpparuanne

Lõikes 3 on nimetatud rakenduskava kohased tulemusnäitajad.

Tabel 2. Rakenduskava tulemusnäitajad

Indikaator	Ühik	Baastase (2021)	Sihttase (2029)	Andmeallikas	Mõõtmis-sagedus
1. Toote- või protsessi-innovatsiooni kasutusele võtavad VKEd	Ettevõtjad	0	30	Andmekorje SIS	Järelaruanne
2. Turundus- või organisatsiooni-innovatsiooni kasutusele võtavad VKEd	Ettevõtjad	0	20	Andmekorje SIS	Järelaruanne

Projektid toetavad täiendavalt ka strateegia „Eesti 2035“ aluspõhimõtete hoidmist ja sihtide saavutamiseks tasakaalustatud regionaalset arengut, soolist võrdõiguslikkust, võrdseid võimalusi, ligipääsetavust, keskkonna- ja kliimaeesmärke.

„Eesti 2035“ aluspõhimõtete hoidmist ja sihtide saavutamist, tasakaalustatud regionaalset arengut, soolist võrdõiguslikkust, võrdseid võimalusi, ligipääsetavust, keskkonna- ja kliimaeesmärke mõõdetakse toetuse andmisel järgmiste näitajatega:

- 1) soolise võrdõiguslikkuse indeks;
- 2) hoolivuse ja koostöömeele mõõdik;
- 3) ligipääsetavuse näitaja;
- 4) väljaspool Harjumaad loodud sisemajanduse koguprodukt elaniku kohta Euroopa Liidu 27 keskmisest;
- 5) ressursitootlikkus.

Lõikes 6 sätestatakse, et toetus panustab ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-,

Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.06.2021, lk 159–706), artiklis 9 nimetatud horisontaalsete põhimõtete edendamisse. Nimetatud horisontaalsetest põhimõtetest lähtuvalt peavad toetatavad tegevused olema kooskõlas Euroopa Liidu põhiõiguste hartas nimetatud põhiõigustega ja puuetega inimeste konventsiooni väärtustega. Vastav analüüs on seletuskirjale lisatud (lisa 1).

Eelnõu § 5 kohaselt on eelnõu rakendusasutus Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ning rakendusüksus Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus.

2. peatükk

Toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus ja toetuse määr

Eelnõu §-d 6 ja 7 sõnastavad eelnõu raames toetatavad tegevused ja nendega seonduvad tingimused toetatavate tegevuste kaupa, mis tähendab, et toetatakse nii tootlikke investeeringuid uuenduslike ja suurema lisandväärtusega toodete ja teenuste arendamisse kui ka ettevõtete sisemise suutlikkuse suurendamist, nt personali-, müügi-, turundus-, tehnoloogia-, tootmis- ja teenindusprotsesside arendamist. Abikõlblikuks saab lugeda kulusid, mis on sätestatud taotluse rahuldamise otsuses, mis on põhjendatud ja dokumentaalselt tõendatavad ning mis on tekkinud projekti abikõlblikkuse perioodil toetatavate tegevuste käigus.

Toetust antakse tegevustele, mis aitavad saavutada eelnõu §-s 4 toodud eesmärgi ja tulemused.

Eesti teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse arengukava 2021–2035 elluviimiseks loodud ettevõtluskeskkonna programmi eesmärk on: Eesti ettevõtluskeskkond soodustab ettevõtlikkust ning teadusmahuka ettevõtluse teket ja kasvu, kõrgema lisandväärtusega toodete ja teenuste loomist ja eksporti ning investeeringuid kõigis Eesti piirkondades. Meede panustab mõõdikute „kaupade ja teenuste eksport“ ning „Väljaspool Harjumaad loodud SKP elaniku kohta EL-27 keskmisest“ täitmisse.

Kulu on abikõlblik, kui see on kooskõlas Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. aasta määrusega nr 55, ühendmääruse §-ga 15, käesoleva määruse tingimustega ja taotluse rahuldamise otsusega.

Toetatavad tegevused hõlmavad § 6 lõike 2 kohaselt alginvesteeringu elluviimist, võimaldamaks uue ettevõtja või üksuse asutamist või uue kõrgema lisandväärtusega toote või teenuse pakkumist ning tootmisvõimsuse suurendamist.

Paragrahvi 6 lõikes 3 sätestatakse tegevused, mille elluviimist toetatakse eeldusel, et need on vajalikud lõikes 2 toodud tegevuste elluviimiseks ja kavandatud tulemuste saavutamiseks. Nende tegevuste hulgas on personaliarendus-, müügi- ja turundus-, tootmis- ning teenindusprotsessi arendamine ja juurutamine

Paragrahvi 6 lõike 3 punkti 1 kohaselt on toetatav masinate ja seadmete ning nende kasutamiseks vajamineva immateriaalse vara ostmine. Seda täpsustab § 7 lõige 2, mis loetleb nende kuludena materiaalse vara turutingimustel omandamist või rentimist ja immateriaalse

vara turutingimustel omandamise kulu. Paragrahvi 7 lõike 3 kohaselt on abikõlblik omandatud või renditud vara seadistamise, transpordi- ja transportimiseks vajalik kindlustuskulu juhul, kui see sisaldub vastava vara soetusmaksumuses.

Täiendavalt eelnevale määrab § 7 lõige 4, et kulu on abikõlblik, kui taotleja on § 7 lõike 2 alusel omandatud vara omanik või renditava vara kasutaja abikõlblikkuse perioodil VKE-st toetuse saajana vähemalt kolm aastat projekti lõppmakse tegemisest arvates.

Paragrahvi 6 lõike 3 punkti 2 kohaselt on toetatav tootearenduse läbiviimine ja samuti punktis 3 viitega punktile 2 nimetatud toetatud tegevuse tulemusel valminud intellektuaalomandi esmakaitse taotlemine.

Paragrahvi 7 lõige 4 toob välja tootearenduse kulude abikõlblikud osad, mis on:

- 1) taotleja projektiga seotud töötajate personalikulud vastavalt ühendmääruse § 16 lõike 1 punktides 1, 4, 5 ja 6 ning lõigetes 2–4 ja üldise grupierandi määruse artikli 25 lõike 3 punktis a sätestatule;
- 2) turutingimustel ostetud või litsentsitud lepinguliste teadusuuringute, teadmiste ja patentide kulud ning üksnes projekti jaoks kasutatud nõustamisteenuste ja muude selliste teenuste kulud;
- 3) vahendite ja seadmete kulud vastavalt üldise grupierandi määruse artikli 25 lõike 3 punktis b sätestatule;
- 4) materjalide ja tarvikute kulud.

Paragrahvi 7 lõige 5 kirjeldab abikõlbliku tootearenduse kuluna intellektuaalomandi esmakaitse taotlemiseks vajalike patendi ja muu immateriaalse vara, välja arvatud kaubamärk, omandamise, valideerimise ja kaitsmise kulusid.

Paragrahvi 6 lõike 3 punkti 4 kohaselt on toetatav ettevõtja toote või teenusega seotud protsesside, sealhulgas personaliarendus-, müügi- ja turundus-, tootmis- ning teenindusprotsesside arendamine ja juurutamise kulud, millest abikõlblikud on § 7 lõike 7 kohaselt protsessiarenduse nõustamisteenuse sisseostmise kulud ning töökorralduse parendamiseks vajaliku immateriaalse vara ostmise, arendamise ja juurutamisega seotud sisseostetud teenuse kulud. Täpsustuseks tuleb öelda, et üldise grupierandimääruse tähenduses on abikõlblikud järgmised kulud: personalikulud, vahendite, seadmete, hoonete ja maa kulud sel määral ja sellise ajavahemiku jooksul, mil neid kasutatakse projekti jaoks, ning lepingulise teadustegevuse, välistest allikatest turutingimustel ostetud või litsentsitud teadmiste ja patentide kulud.

Paragrahvi 6 lõike 3 punkti 5 kohaselt on toetatavad § 6 lõike 3 punktis 1 toodud investeeringuga seotud olemasoleva või rajatava võrguühenduse projekteerimise ja väljaheitamise kulud, millest abikõlblikud on § 7 lõike 8 kohaselt võrguettevõtja võetav tasu tarbimis- või tootmistingimuste muutmise eest, sh liitumistasu võrguga ühendamise eest.

Paragrahvi 6 lõike 3 punkti 6 kohaselt on toetatav põhimõtte „ei kahjusta oluliselt“ ja kliimakindluse hinnangu koostamine ning § 7 lõike 8 kohaselt on abikõlblik selle hinnangu sisseostmise kulu.

Abikõlbliku kulu eest peab olema tasunud kas toetuse saaja, seda projekti abikõlblikkuse perioodil, kuid hiljemalt 31. augustil 2029.

Paragrahvi 7 lõikes 9 on nimetatud, millised kulud ei ole abikõlblikud lisaks ühendmääruse §-s 17 sätestatule. Lõikes nähakse ette, et abikõlblike kulude hulka ei arvata tehinguid isikute vahel, kes on tulumaksuseaduse § 8 lõikes 1 sätestatud seotud isikud. Läbipaistvuse suurendamiseks ja menetluse ning järelkontrolli lihtsustamiseks peavad kõik abikõlblikud kulud olema tasutud pangaülekandega. Viimati nimetatud nõue ei kehti amortisatsioonikulude kohta. Amortisatsioonikulude puhul tuleb lähtuda üldise grupierandi määruises sätestatud tingimustest ja raamatupidamise heast tavast.

Eelnõu § 8 kehtestab projektide abikõlblikkuse perioodi pikkuse. Projekti abikõlblikkuse periood on taotluse rahuldamise otsuses sätestatud ajavahemik, millal projekti tegevused algavad ja lõppevad ning projekti teostamiseks vajalikud kulud tekivad.

Lõike 2 kohaselt algab projekti abikõlblikkuse periood taotluse rakendusüksusele esitamise kuupäevast või taotluse rahuldamise otsuses märgitud hilisemast kuupäevast ning lõpeb taotluse rahuldamise otsuses sätestatud kuupäeval, kuid hiljemalt 31. augustil 2026, mis on MKMi ja Rahandusministeeriumi kokkuleppel eelnõu alusel lubatava tähtaja hilisem kuupäev. Projekti abikõlblikkuse periood peab algama hiljemalt ühe aasta jooksul taotluse rakendusüksusele esitamisest.

Lõike 3 kohaselt ei tohi taotleja alustada projektiga seotud tegevust ega võtta kohustusi nimetatud tegevuse täitmiseks enne taotluse esitamist rakendusüksusele, välja arvatud kliimakindluse ja põhimõtte „ei kahjusta oluliselt“ hinnangu koostamine, millega võib olla alustatud või millega seoses kohustusi võetud alates 1. jaanuarist 2021.

Projekti abikõlblikkuse perioodi kestus on eelnõu kohaselt kuni 36 kuud.

Kõik toetatavad projektid peavad viima oma tegevused ellu hiljemalt 31. augustiks 2026.

Eelnõu §-s 9 sätestatakse minimaalset ja maksimaalset võimalikku toetussummat puudutavad tingimused, sh rakenduvad erisused.

Lõike 1 kohaselt on minimaalne toetussumma 30 000 eurot ja maksimaalne toetussumma 500 000 eurot.

Lõikes 2 määratakse toetuse osakaalud paragrahvi 6 lõike 3 punktides 1 ja 2 toodud tegevuste elluviimiseks ning sätestatakse, et üldise grupierandi määruise alusel toetuse taotlemisel on toetuse maksimaalne osakaal abikõlblikest kuludest kuni 45 protsenti projekti abikõlblikest kuludest mikro- ja väikeettevõtja korral ning 35 protsenti keskmise suurusega ettevõtja korral.

Paragrahvi 6 lõike 3 punkti 1 tegevuse elluviimiseks antakse üldise grupierandi määruise artikli 14 alusel regionaalabi, mille puhul on abi osakaalud määratud regionaalabi kaardis. Abi osakaaluna on Kirde-Eestis lubatud anda abi kuni 25%. Seda osakaalu võib suurendada keskmise suurusega ettevõtja korral kuni 10 protsenti ning väikeettevõtja korral kuni 20 protsenti. Seega on määruise § 6 lõike 3 punktis 1 toodud abi osakaaluks 45 protsenti mikro- ja väikeettevõtja korral ning 35 protsenti keskmise suurusega ettevõtja korral.

Paragrahvi 6 lõike 3 punkti 1 tegevuse elluviimiseks antakse üldise grupierandi määruise artikli 25 alusel toetust teadus- ja arendustegevuse projektidele, mille puhul on abi osakaal üldise grupierandi määruise artikli 25 punktis 5 toodud tootearenduse puhul 25 protsenti. Seda võib

artikli 25 punkti 6 kohaselt suurendada keskmise suurusega ettevõtja korral kuni 10 protsenti ning väikeettevõtja korral kuni 20 protsenti. Seega on määruse § 6 lõike 3 punktis 2 toodud abi osakaaluks 45 protsenti mikro- ja väikeettevõtja korral ning 35 protsenti keskmise suurusega ettevõtja korral.

Lõike 3 kohaselt on paragrahvi 6 lõike 3 punktides 3 ja 4 toodud tegevuste elluviimiseks toetuse osakaal üldise grupierandi määruse artiklite 28 ja 29 kohaselt abikõlblikest kuludest 50 protsenti.

Lõikes 4 on sätestatud, et § 6 lõike 3 punktides 5 ja 6, mille puhul antakse vähese tähtsusega abi, on toetuse maksimaalne osakaal abikõlblikest kuludest 80 protsenti.

Lõike 5 kohaselt projekti elluviimisel tekkivad kulud, mida toetusest ei hüvitata, tuleb kanda toetuse saajal. Projekti omafinantseering on toetuse saaja panus projekti nii abikõlblike kui ka mitteabikõlblike kulude katteks. Omafinantseering peab katma abikõlblikest kuludest selle osa, mida toetus ei kata. Omafinantseeringuks ei peeta teisi riigi, kohaliku omavalitsuse üksuse või Euroopa Liidu institutsioonide või fondide antud toetusi.

3. peatükk

Nõuded taotlejale ja taotlusele

Eelnõu §-s 10 sätestatakse taotlejale kehtivad nõuded.

Lõike 1 kohaselt võib taotlejaks olla Eesti äriregistrisse kantud äriühing, kes ei ole välistatud § 2 lõike 4 alusel ja kelle tegevusala või projekti, millele toetust taotletakse, vastab järgmistele EMTAKi jagudele:

1) C jagu – töötlev tööstus, välja arvatud alajagu 102 kala, vähilaadsete ja limuste töötlemine ja säilitamine, 12 tubakatoodete tootmine, 19 koksi ja puhastatud naftatoodete tootmine, 2060 keemilise kiu tootmine, 2410 raua, terase ja ferrosulamite tootmine, 242 terastorude, -õõnesprofiilide jms -toruliitmike tootmine, 243 muude terase esmatöötlustoodete tootmine, 2446 tuumkütuse töötlemine, 2452 terasevalu, 2591 terasvaatide jms mahutite tootmine, 2893 toiduaine-, joogi- ja tubakatööstusmasinate tootmine alla kuuluv tubakatööstusmasinate tootmise tegevusala ja 301 laeva- ja paadiehitus;

2) D jagu – elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine, välja arvatud 35111 elektrienergia tootmine mittetaastuvast energiaallikast;

3) E jagu – osa 383 materjalide taaskasutusele võtmine;

4) I jagu – majutus ja toitlustus;

5) J jagu – info ja side;

6) M jagu – kutse, teadus- ja tehnikaalane tegevus.

Võimaldamaks ÕÜF-i raamistikuga kooskõlas olevate projektide paindlikumat toetamist, võib toetust küsida ka taotleja, kelle põhi- või kõrvaltegevusala Eesti äriregistri andmetel ei kuulu taotluse esitamise ajal lõikes 1 nimetatud sihtgruppi, kuid kelle projekt panustab nimetatud sihtgruppi. EIS hindab selliste projektide puhul seega nende sisulist vastavust lõikes 1 nimetatud EMTAKi jagude raames.

Sihtgrupi määratlemisel on lähtunud eeskätt järgnevatest eeldustest:

a) Praxise 2020. a uuringu „Ida-Virumaa majanduse ja tööturu kohandamine põlevkivitööstuse vähenemisega“² kohaselt peab riigi fookuses olema Ida-Viru eri valdkondade töötlevas tööstuses uute ettevõtete rajamise kui ka olemasolevate arendamise toetamine, sealjuures toetades tööstuse mitmekesisuse kasvu;

b) põlevkivi- kui tööstussektori osakaalu vähenemine suurendab seega vajadust uute töökohtade ning investeringute järele eeskätt tööstuses, mistõttu on tööstus õiglase ülemineku juhtkomisjoni³ heakskiidul toetatud selle laiemas tähenduses ehk EMTAK-i 2008 C–E jao raames, kui riigiabireeglid taotlejat lõike 5 alusel ei välista;

c) Praxise uuring rõhutas samuti vajadust toetada IKT valdkonna arendamist, sest automatiseerimise ja digiteerimisega on võimalik mitmes tööstusharus tulevikus oluliselt tõsta lisandväärtust. Samuti rõhutati teiste valdkondade, nagu keskkonna- ja rohetehnoloogiad, taastuvenergia, ringmajandusharud ning vesiniku tootmine, olulisust ülemineku ajal Ida-Viru majanduse arendamisel;

d) teenusepakkumise tehnoloogilise arengu tagamiseks majutus- ja toitlustussektori ettevõtjate hulgas on lubatud EMTAK-i I jagu;

e) arvestades nii eeltoodut kui tegevusvaldkondade võimet maksta Eesti keskmisest kõrgemat palka, on eelnõu toetatavasse sihtgruppi arvatud samuti EMTAK-i J ja M jagu, mis võimaldavad ka toetada tööstussektori digiteerimisse panustavat IKT sektorit ja tööstussektoriga lähedalt seotud arenduskeskusi ning -tegevusi;

f) rakenduskava lisa 1 „Õiglase ülemineku territoriaalne kava“ selgitatud võimalikest kasvuvaldkondadest, mida ÖÜF-i raames asjakohane toetada (sh tehnoloogiamahuka töötleva tööstuse ja IKT sektori arendamine) ning mis on kooskõlas ka TAIE kasvuvaldkondadega.

Vastavalt rakenduskava lisa 1 „Õiglase ülemineku territoriaalne kava“ toodule on VKEde toetamine antud määruse alusel põhjendatud, sest põlevkivisektori hääbumise tõttu võib aastaks 2030 kaduda Ida-Virumaal ligikaudu 3700 otsest ja kaudset töökohta, sedagi juhul, kui üleminek on sujuv ja konjunktuuris ei toimu järske muutusi. Lisaks ilmneb põlevkiviga mitteseotud Ida-Viru ettevõtjate viimaste aastate (2018–2021) statistikast, et vaatamata ettevõtjate arvu kasvule on töökohtade arv kahanenud peaaegu kõikides suurusgruppides. Ka eri toetusmeetmed ei ole suutnud seni Ida-Virumaal töökohtade kasvule märkimisväärselt kaasa aidata. Näiteks alates 2020. a maist kuni 2022. a aprillini rakendati Ida-Virumaal tööstusinvesteringute toetamise meetet, mille tingimused sarnanesid osaliselt kõnesoleva määruse alusel rakendatavate tingimustega. Kokku rahastati nimetatud meetmest 13 projekti, mille abil luuakse maakonnas 233 uut töökohta. Viie aastaga (2022–2027) oleks sama tempoga loodud vaid 582 töökohta.

²http://www.praxis.ee/wp-content/uploads/2020/12/Lopparuanne_Polevkivitoostuse-kahanemise-mojud.pdf

³https://www.rahandusministeerium.ee/sites/default/files/Regionaalareng_poliitika/jt_juhtkomisjoni_kaskkiri_muudatustega_120221.pdf

Ümberpaigutamine on kõnesolevas meetmes reguleeritud näiteks § 13 lõike 1 punkti 15 alusel, mis nõuab kinnitust, et kahe aasta jooksul enne taotluse esitamist ei ole toimunud ümberpaigutamist üldise grupierandi määruse artikli 2 punkti 61a tähenduses ettevõttesse, kuhu tehakse taotletud abi alusel investering, ning et taotleja võtab kohustuse, et ümberpaigutamist ei toimu kahe aasta jooksul pärast seda, kui taotletud abi alusel on investering tehtud.

Lisaks on tagatud väike- ja keskmise suurusega ettevõtjate elluviidavate projektide panus kliimaneutraalsele majandusele üleminekul, sest kõik projektid peavad tagama §i 13 lõike 1 punktide 3 ja 4 alusel kliimakindluse ning vastavuse „ei kahjusta oluliselt“ põhimõttele.

Eelnõu §-s 11 on loetletud taotlusele esitatavad nõuded.

Lõige 1 täpsustab, et lisaks ühendmääruse §4 lõigetes 1 ja 2 sätestatule peab taotlus vastama nõuetele ja sisaldama andmeid ja kinnitusi, mis on loetletud punktides 1 – 20.

Lõike 1 punkti 3 kohaselt peab projekt vastama põhimõttele „ei kahjusta oluliselt“, mis tähendab seda, et ettevõtte peab dokumenteeritult tõendama, et kavandatav investering ei tekita Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198/13, 18.06.2020, lk 1–31), artikli 17 kohaselt kahju ühelegi artiklis 9 sätestatud keskkonnaeesmärgile⁴.

Lõike 1 punkti 4 kohaselt peab kõigi sellekohasest eelnõust toetatavate projektide puhul olema tagatud kliimakindlus, sest need kvalifitseeruvad „taristuna“⁵. Kuna suuremal osal taristul on pikk kasutusiga, siis jääb 2021–2027 rahastatavast taristust suurem osa kasutusse ka sajandi teisel poolel ja hiljemgi. Samal ajal toimub majanduses kooskõlas Pariisi kliimakokkuleppe ja Euroopa kliimaseadusega üleminek kasvuhoonegaaside (KHG) netonullheitele (kliimaneutraalsusele), mis peab olema saavutatud 2050. aastaks ja mis hõlmab uute KHG heite eesmärkide saavutamist 2030. aastaks. Kliimamuutused suurendavad jätkuvalt mitmesuguste äärmuslike kliima- ja ilmastikunähtuste sagedust ja tõsidust, mistõttu EL on seadnud eesmärgi saada kliimamuutustele vastupanuvõimeliseks ühiskonnaks, mis on täielikult kohanenud kliimamuutuste vältimatu mõjuga, suurendades oma kohanemisvõimet ja vähendades oma haavatavust kooskõlas Pariisi kliimakokkuleppe, Euroopa kliimaseaduse ja kliimamuutustega kohanemise ELi strateegiaga. Kliimakindluse hindamine on ÖÜF-i määruse tähenduses nõutud vähemalt viieaastase kestvusega taristuinvesteeringute puhul. Kliimakindluse hindamiseks on Euroopa Komisjon välja andnud teatise nr 2021/C 373/01, millega kehtestatakse taristu kliimakindluse tagamise tehnilised suunised aastateks 2021–2027, et tagada kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise meetmete integreeritus toetatavates projektides. Samuti on investeeringute valimisel eelistatud tegevused, mis järgivad energiatõhususe esikohale seadmise põhimõtet.

Nii kliimakindluse tagamise hinnangu koostamisel kui ka „põhimõttele ei kahjusta oluliselt“ vastavuse tõendamisel tuleb lähtuda lõigetes 2 ja 3 toodust. Lihtsustamaks

⁴ Keskkonnaeesmärgid: kliimamuutuste leevendamine, kliimamuutustega kohanemine, vee ja mereressursside kestlik kasutamine ja kaitse, ringmajandus, sh jäätmetekke vältimine ja jäätmete ringlussevõtt, õhu-, vee- ja pinnasesaastatuse vältimine ja tõrje, elurikkuse ja ökosüsteemide kaitse ja taastamine.

⁵ Uus taristu ning olemasoleva taristu uuendamine, ajakohastamine ja laiendamine. Taristu näiteks on hooned, võrgutaristu, jäätmete käitlussüsteemid, muud materiaalsed varad ning võrgutaristud. Täpsem loetelu on toodud Euroopa Komisjoni teatises 2021/C 373/01 „Taristu kliimakindluse tagamise tehniliste suunised aastateks 2021–2027“ (ELT C 373, 16.9.2021, lk. 1-92)

taotlejapoolse dokumentatsiooni ettevalmistamist, et tõendada projekti vastavust lõike 1 punktides 3 ja 4 nõutule, lisab rakendusüksus oma veebilehele asjakohased juhendmaterjalid ja meetoodika.

Punkti 6 kohaselt peab taotleja analüüsima, kas projektil on puutumus § 4 lõikes 5 nimetatud näitajatega, ning taotluses kirjeldama tegevusi, mis aitavad kaasa näitajate ja riigi pikaajalises arengustrateegias kinnitatud strateegiliste sihtide ja aluspõhimõtete saavutamisse. Oluline on, et taotleja mõtleks projekti koostamisel läbi planeeritud tegevused ja riigi pikaajalise arengustrateegia aluspõhimõtted, sihid ning ÜSMi artiklis 9 nimetatud horisontaalsed põhimõtted.

Lõike 1 punkti 12 kohaselt peab taotlus sisaldama ka projekti eelarve kalkulatsioone. ÖÜF-i raamistik eeldab taotlejalt, et toetuse ergutav mõju oleks ka finantsiliselt selgelt põhjendatud, mistõttu on vastavalt lõikes 1 sätestatule oluline esitada koos eelarve kalkulatsiooniga ka detailne, põhjalikult argumenteeritud selgitus, kuivõrd taotletav toetus muudab projekti elluviimise kulgu ja tõenäosust.

4. peatükk

Toetuse taotlemine

Eelnõu §-d 12 ja 13 käsitlevad taotlemise avamist ja toetuste taotlemise korda. Toetuste taotlemine toimub jooksvalt ning toetuse taotlemise eelarve ja ajakava rakendusasutuse juht, kes edastab vastava teabe rakendusüksusele. Lõike 2 kohaselt teavitab rakendusüksus taotluste vastuvõtmise algamisest, lõppemisest, peatamisest ja rahastamise eelarvest rakendusüksuse veebilehel ning pressiteatega. Taotlemise avamisest teavitab rakendusüksus hiljemalt 30 kalendripäeva enne taotlemise avamise päeva.

Lõike 2 kohaselt peatab rakendusüksus taotluste vastuvõtmise, kui menetluses olevate taotluste, mille suhtes ei ole veel rahuldamise või rahuldamata jätmise otsust tehtud, maht võrdsustub eelnõu alusel toetuste andmiseks ettenähtud eelarve summaga.

Eelnõu § 14 kohaselt on kõigile taotlejatele ette nähtud läbida rakendusüksuse juures eelnõustamine.

Lõike 2 alusel on taotlemise eelduseks rakendusüksuselt positiivse eelhindangu saanud projektiplaan, millele antud hinnang kehtib lõike 3 alusel kuus kuud alates selle andmisest.

Projekti tegevuse eelarvet ja rahastamisallikat kirjeldatakse põhjalikumalt tuues välja, kas tegevust rahastatakse taotleja omavahenditest, käesoleva määruse alusel taotletavast toetusest või muust avaliku sektori vahendist, märkides konkreetsed rahastamisallikad.

Lõikes 5 on toodud info, mida rakendusüksuse antud vormil esitatav projektiplaan peab sisaldama. Punkti 2 kohaselt tuleb esitada projekti kõigi tegevuste kirjeldus. Lisaks on sätestatud, et TA tegevuste elluviimisel peab projektiplaanis täiendavalt kirjeldama, kuivõrd uudne, innovatiivne ja konkurentsivõimeline on TA tegevuste fookuses olev toode, teenus, protsess või tehnoloogia.

Punkti 8 kohaselt tuleb eelnõustamise raames esitada ka kliimakindluse tagamist ja „ei kahjusta oluliselt“ põhimõttele vastavust tõendav dokumentatsioon, või hinnangut sellele, kuivõrd planeeritav projekt on kooskõlas antud nõuetega koos ülevaatega, millises etapis ja millise tähtajaga valmistatakse ette tõendavad dokumendid.

5. peatükk

Taotluste menetlemine

Eelnõu § 15 lõike 1 kohaselt on taotlejal õigus taotleda toetust rohkem kui ühele projektile, tingimusel et taotleja eelnev projekt on lõppenud.

Lõige 2 sätestab, et rakendusüksus võib menetleda taotlust kuni 45 tööpäeva ning lõige 3 ütleb, et tähtaega võib pikendada kuni 10 tööpäeva, kui taotluses või sellega kaasnevates dokumentides on puudusi või on vaja lisateavet. Sealhulgas tehakse ettepanek taotlust muuta, pikendatakse vajaduse korral taotluse menetlemise tähtaega puuduste kõrvaldamise, taotluse muutmise või dokumentide või teabe esitamise aja võrra, teatades sellest taotlejale ja märkides ühtlasi, millised asjaolud vajavad täiendavat selgitamist, täiendamist, tõendamist või muutmist. Kui puudus kõrvaldatakse, loetakse sellega seotud nõue täidetuks.

Lõike 4 kohaselt võib rakendusüksus taotluse menetluse käigus hinnata põhimõtte „ei kahjusta oluliselt“ ja kliimakindluse hinnangu ning esitatud dokumentide vastavust § 11 lõigetes 2 ja 3 toodud suunistele, kaasates selleks vajaduse korral eksperte.

Lõike 5 kohaselt teeb rakendusüksus taotluse rahuldamata jätmise otsuse taotlust sisuliselt hindamata, kui taotleja ei ole rakendusüksuse määratud tähtaja jooksul taotluses esinevaid puudusi kõrvaldanud.

Lõige 6 sätestab, et kõik otsused, mis seostuvad esitatud taotlusega ja projekti elluviimisega, saadetakse taotlejale või toetuse saajale e-toetuse keskkonna kaudu kolme tööpäeva jooksul otsuse tegemisest.

Eelnõu §-s 16 sätestatakse taotleja ja taotluse nõuetele vastavaks tunnistamise tingimused.

Eelnõu §-s 17 on projektide valikukriteeriumid, -metoodika ja hindamise põhimõtted.

Lõige 1 sätestab, et rakendusüksus peab valikumetoodika kooskõlastama rakendusasutusega. Samuti peab rakendusüksus valikukriteeriumid ja -metoodika enne taotluste avamist avalikustama oma kodulehel.

Lõike 2 kohaselt on rakendusüksusel õigus moodustada taotluse hindamiseks nõuandvaid valikukomisjone ning kaasata sõltumatuid lisaeksperte. Lisaekspertid ei ole valikukomisjonide liikmed. Valikukomisjonide moodustamine ja koosseis kooskõlastatakse rakendusasutusega.

Lõikes 3 sätestatakse, et kui taotluse hindamisel avastatakse puudusi või vajatakse selle hindamiseks lisainfot, teavitab rakendusüksus sellest viivitamata taotlejat ja määrab lisainformatsiooni esitamiseks kuni 10 tööpäeva, mille võrra pikeneb taotluse menetlemise tähtaeg. Rakendusüksus teavitab taotlejat tähtaja pikenemisest viivitamata.

Lõikes 4 täpsustatakse, et taotlusi hinnatakse lõike 5 punktides 1–5 sätestatud kriteeriumite alusel skaalal 0–4. Taotluse koondhinne moodustub hindamiskriteeriumide hinnete kaalutud keskmisest.

Lõikes 5 on seirekomisjoni poolt kinnitatud taotluste hindamise kriteeriumid ja nende osakaalud. Detailsema kirjelduse ja jaotuse esitab rakendusüksus oma veebilehel § 17 lõike 1 alusel avaldatavas valikumetoodikas, kus on arvesse võetud ettevõtte panus kliima- ja keskkonnaeesmärkide saavutamisse ÕÜFi raamistikus.

Eelnõu §-s 18 sätestatakse taotluste rahuldamise tingimused ja kord.

Rahuldamisnõuetele vastavaks tunnistatud taotlus, mis on määruse § 17 lõikes 5 loetletud valikukriteeriumide alusel saanud koondhindeks vähemalt 2,50, mida ei ole määruse § 17 lõike 5 punktides 1–4 toodud valikukriteeriumides hinnatud hindega alla 2,0 ning mille rahastamise summa ei ületa määruse § 13 lõike 2 alusel täpsustatud eelarvet.

Lõikes 3 on loetletud detailid, mida taotluse rahuldamise otsus peab sisaldama.

Eelnõu §-s 19 sätestatakse, kuidas toimub taotluste osaline või kõrvaltingimusega rahuldamine.

Taotluse osalisel rahuldamisel lähtutakse ühendmääruse § 9 lõikest 1, st taotluse võib rahuldada osaliselt, kui taotluse täielik rahuldamine ei ole võimalik taotluste rahastamiseks ette nähtud toetuse mahu tõttu või kui taotluse täielik rahuldamine ei ole põhjendatud. Taotlust saab osaliselt rahuldada üksnes põhjendatud juhtudel ning tingimusel, et projekti eesmärgid on jätkuvalt toetatavad ka osalise toetusega. Taotluse osalisel rahuldamisel võib muuta nii toetuse summat kui ka toetatavaid tegevusi. Taotluse osalise rahuldamisega peab nõustuma taotleja. Kui taotleja ei nõustu muudatustega või projekti eesmärgid ei ole saavutatavad, teeb rakendusüksus taotluse rahuldamata jätmise otsuse.

Lõike 2 alusel võib rakendusüksus teha taotluse rahuldamise otsuse ka kõrvaltingimusega ühendmääruse § 9 lõikes 2 sätestatud juhtudel, st kui on tõenäoline, et lõpliku otsuse tegemiseks vajalik eeldus saabub või täidetakse hiljemalt kõrvaltingimuses märgitud tähtaja jooksul ja kõrvaltingimuse seadmine on mõistlik. Kõrvaltingimuse nõuetekohasel saabumisel või täitmisel vormistatakse sellekohane teave taotluse rahuldamise otsuse juurde.

Eelnõu §-s 20 sätestatakse, kuidas toimub taotluste rahuldamise otsuse muutmine.

Taotluse rahuldamise otsuse muutmiseks peab selle algatama kas rakendusüksus või toetuse saaja, lähtudes ühendmääruse §-s 12 sätestatud tingimustest ja korrast ning üldise grupierandi määruse tingimustest. Lisaks ühendmääruse §-s 12 sätestatud juhtudele võib taotleja projektis teha teisi muudatusi, mis projekti üldeesmärki ei muuda. Sellisteks muudatusteks võivad olla näiteks muudatused projekti meeskonnas, kulude jaotuses, aruannete esitamise tähtajad.

Toetuse saaja võib teha ka teistel juhtudel muudatusi, kui see on kooskõlas üldise grupierandi tingimustega ja sellest on teavitatud rakendusüksust vähemalt ühe kuu jooksul enne muudatuste tegemist. Juhul kui muudatus seab kahtluse alla projekti oodatavate tulemuste saavutamise või tegevuste lõpetamise abikõlblikkuse perioodil, on rakendusüksusel õigus keelduda taotluse rahuldamise otsuse muutmisest. Taotluse rahuldamise otsuse muutmise otsustab rakendusüksus 20 tööpäeva jooksul pärast vastavasisulise taotluse saamist. Riigiabi puhul tuleb veenduda, et muudatus oleks kooskõlas üldise grupierandi määrusega. Seda näiteks juhul, kui oleks soov

muuta abi suurust, see on lubatud vaid juhul, kui taotluse rahuldamise otsuses on selline muudatus lubatud, st ainult sellisel juhul on suurendatud abil ergutav mõju.

Lõige 2 täpsustab, et rakendusüksusel on õigus keelduda taotluse rahuldamise otsuse muutmisest, kui soovitatav muudatus seab kahtluse alla projekti oodatavate tulemuste saavutamise või projekti tegevuste lõpetamise projekti abikõlblikkuse perioodil.

Lõike 3 kohaselt otsustab rakendusüksus taotluse rahuldamise otsuse muutmise 30 tööpäeva jooksul pärast vastavasisulise avalduse saamist ning võib lõike 4 alusel lubada muutmist ka tagasiulatuvalt, kui see aitab kaasa projekti tulemuste saavutamisele ja muudatus on põhjendatud.

Eelnõu § 21 sätestatakse, et taotluse rahuldamise otsus tunnistatakse osaliselt või täielikult kehtetuks vastavalt ühendmäärusele või ka juhul, kui toetuse saaja ei täida taotluse rahuldamise otsuses või õigusaktides sätestatud või ei kasuta toetust ettenähtud tingimustel. Samuti võib taotluse rahuldamise otsuse osaliselt või täielikult kehtetuks tunnistada, kui selgub, et projekti tegevusi ei ole võimalik lõpetada ettenähtud kuupäevaks.

6. peatükk

Toetuse saaja, partneri ja rakendusüksuse õigused ja kohustused

Eelnõu § 22 sätestab toetuse saaja õigused ja kohustused. Toetuse saaja peab kestusnõude täitmiseks tagama, et toetuse abil soetatud materiaalse vara asendamisel sama funktsiooni täitva materiaalse varaga, säilib toetuse saaja majandustegevus selle vara abil vähemalt kolme aasta jooksul lõppmakse tegemisest.

Eelnõu §-s 23 loetletakse rakendusüksuse õigused ja kohustused.

7. peatükk

Aruannete esitamine ja toetuse maksmise tingimused

Eelnõu §-s 24 on sätestatud aruandlust puudutavad toimingud ning nõuded.

Lõige 1 näeb ette, et toetuse saaja esitab projekti vahe- ja lõpparuanded rakendusüksusele e-toetuse keskkonna kaudu hiljemalt toetuse rahuldamise otsuses sätestatud tähtajal. Projekti vahearuandeid esitab toetuse saaja projekti abikõlblikkuse perioodil iga kuue kuu jooksul ning projekti lõpparuande kahe kuu jooksul projekti abikõlblikkuse perioodi lõppemisest arvates.

Lõigete 3 ja 4 kohaselt peab vahearuanne sisaldama projekti tegevuste elluviimise ülevaadet ja hinnangut projekti edenemise kohta vastaval aruandlusperioodil, lõpparuanne kogu projekti tegevuste elluviimise ülevaadet ning hinnangut abikõlblikkuse perioodil tehtud edusammude ja tulemuste saavutamise kohta. Lõpparuandes tuleb anda hinnang ka tegevustele, millega panustati Eesti 2035 põhimõtete ja näitajate saavutamisse, juhul kui taotluse koostamisel puutumus tuvastati.

Lõike 5 kohaselt rakendusüksus kinnitab projekti aruande või lükkab selle tagasi hiljemalt 30 tööpäeva jooksul selle esitamisest juhul, kui aruanne ei vasta kõnesolevas määruses sätestatud nõuetele.

Eelnõu §-s 25 on toetuse maksmise tingimused.

Lõige 1 sätestab, et toetust makstakse toetuse saajale tegelike kulude alusel. Toetuse maksmise eeldused on projekti tegevuste läbiviimine, abikõlblike kulude tegemine ning rakendusüksuse nõudmisel aruandeperioodi vahe- või lõpparuande esitamine ja nende kinnitamine rakendusüksuse poolt.

Lõike 1 kohaselt nähakse ka ette võimalus maksta toetus välja otse arve väljastajale. Rakendusüksus võib teha seda ühendmääruse § 27 lõike 2 alusel, kui toetuse saaja on sellist soovi avaldanud ja on saanud arve väljastajalt kinnituse, et ta on sellest teadlik. Rakendusüksuse õigus teha makse otse arve väljastajale ei tähenda toetuse saaja kohustuste üleminekut rakendusüksusele ega seda, et toetuse saaja on toetuse väljamaksmisnõude loovutanud arve väljastajale. Kulu maksmise nõue loetakse toetuse saaja või partneri poolt täidetuks, kui rakendusüksus on makse teinud. Rakendusüksus teeb seejuures makseid ühendmääruse § 27 lõike 2 alusel, tingimusel et rakendusüksusel on võimalik menetleda maksetaotlust arvel märgitud maksetähtajaks.

Lõikes 3 sätestatakse, et läbipaistvuse suurendamiseks ning menetluse, sealhulgas järelkontrolli lihtsustamiseks peavad kõik abikõlblikud kulud olema tasutud pangaülekandega.

Lõike 4 kohaselt esitab toetuse saaja maksetaotluse koos nõutud dokumentide ja tõenditega rakendusüksusele e-toetuse keskkonna kaudu, seda mitte tihedamini kui kord kvartalis. Kuludokumendi abikõlblike kulude summa on ilma käibemaksuta vähemalt 100 eurot.

Lõige 5 võimaldab rakendusüksusel menetleda maksetaotlust kuni 30 tööpäeva.

8. peatükk

Finantskorrektsioonid ja vaided

Eelnõu § 26 kohaselt tehakse finantskorrektsiooni otsus ja tagastatakse toetus vastavalt ÜSS2021_2027 §-des 28–30 ja ühendmääruse §-des 34–38 sätestatule.

Eelnõu § 27 sätestab, kuidas toimub vaide esitamine.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega. Eelnõu koostamisel on arvestatud ühissätete määrusega.

4. Eelnõu mõjud

Eelnõu on töötatud välja kooskõlas ÕÜFi eesmärkide ja tingimustega ning sellel on positiivne mõju eeskätt järgneva osas:

a) **keskkonnasäästlike investeeringute soodustamine** – kõik ÕÜFst toetatavad tegevused peavad olema kooskõlas Euroopa Liidus keskselt kehtestatud keskkonnasäästlikkuse põhimõtetega, mistõttu on eelnõu rakendamise mõju kliimale vähemalt neutraalne;

b) **Ida-Viru maakonna kui õiglase ülemineku keskmes oleva piirkonna majandusarengu toetamine** – eelnõu sihtgrupp on piisavalt lai (hõlmates lisaks tööstusele ka teisi valdkondi) ning selliste eeldustega (näiteks toote- või protsessiinnovatsioon), mis võimaldab toetuse abil mitmekesistada Ida-Viru piirkonna majandust, tekitades selleks uut tootmist eri tegevusvaldkondade üleselt ning soodustades uute töökohtade loomist. Vastavalt Euroopa Komisjoni õiglase ülemineku kava raames esitatule aidatakse kõnesoleva eelnõu toel eeldatavalt kaasa vähemalt 50 VKEd tehtava investeeringu elluviimisele toote- või protsessiinnovatsiooni või turundus- või organisatsiooniinnovatsiooni valdkonnas;

c) **Ida-Viru tööturu arengu toetamine** – investeeringute elluviimise toetamine võimaldab luua piirkonnas uusi töökohti, mis on potentsiaalselt atraktiivsed nii tänastele (eeskätt) Ida-Viru maakonna töötutele kui piirkonnas uusi töö- ja arenguvõimalusi otsijatele või kaalujatele.

Seletuskirjale on lisatud toetuse andmise tingimuste riskianalüüs ning Põhiõiguste harta ja Puuetega inimeste konventsiooni kontroll-leht.

5. Horisontaalsete põhimõtete vahel vaheliste seoste analüüs

„Eesti 2035“ siht	Horisontaalsed põhimõtted
Eesti majandus on uuendusmeelne ja teaduspõhine	Võrdsed võimalused (sh diskrimineerimise vältimine)
	Meetme tasandil puudub otsene seos. Kuid meede toetab ühiskonna eri gruppidesse kuuluvate inimeste eneseteostusvõimalusi, parendab nende võimalusi tegeleda ettevõtlusega ja osaleda töövõtjana ettevõtluses. Meetme tulemusena saab ettevõtja investeerida põhivarasse ja rakendada ellu oma kava ettevõtte arendamiseks, luues uusi tooteid, parandades tootmisprotsesse, kaitstes intellektuaalomandit ning laiendades oma liitumisi ja hinnates oma võimet arvestada kestlikkuse ja „ei kahjusta oluliselt“ põhimõtte nõuetega. Meede panustab eri ühiskonnagruppide võimalustesse osaleda tööelus ja elukestvas õppes ning tegeleda ettevõtlusega.
	Panus „Eesti 2035“ näitajasse: hoolivuse ja koostöömeele mõõdik.
	Sooline võrdõiguslikkus
	Valdkonna suurimaks väljakutseks on, et naiste loodud ja juhitud ettevõtteid on vähem. Samuti tegutsevad naisettevõtjad pigem vähem tehnoloogiapõhistes valdkondades. Neil on rohkem raskusi rahaliste vahendite ja kapitali hankimise ja selle kaasamisega. Ka ei ole naisettevõtjad kuigi riskijulged. Lisaks pole neil alati ligipääsu ettevõtlusvõrgustikele ja ettevõtluse arendamise infole.
Kõnesolev VKEd investeringutoetus võimaldab kõigil ettevõtjatel osaleda toetuse taotlemises ja sobivuse korral reeglite abil realiseerida soovitud investering ettevõtte arendamiseks.	
Panus „Eesti 2035“ näitajasse: soolise võrdõiguslikkuse indeks.	
Ligipääsetavus	

Meetmel on kaudne seos ligipääsetavuse teemadega, ennekõike toetuse abil loodavate erasektori teenuste ja toodete kaudu. Meetme tasandil ei ole võimalik seda teemat analüüsida ega lahendusvõimalusi pakkuda, kuna meede ei käsitle konkreetse valdkonna, teenuse, infrastruktuuri või toote arendamise toetamist.

Panus „Eesti 2035“ näitajasse: ligipääsetavuse näitaja.

Tasakaalustatud regionaalne areng

Valdkonna peamiseks väljakutseteks on suured erinevused piirkondade vahel ettevõtjate konkurentsivõimes ning kapitali ja oskustega tööjõu kättesaadavuses. Oluline on, et nende võimalused tegutseda ja areneda ning saada tasuvat tööd oleks eri piirkonniti tagatud ühtlasemalt.

Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020 ettevõtlus- ja innovatsioonitoetuste tulemuslikkuse hindamise (edaspidi *hindamine*) põhijäreldus oli, et toetused jagunevad piirkonniti ebavõrdselt ning seeläbi suurenevad piirkondlikud erinevused.

Õiglase Ülemineku Fondi vahendite kasutamine Ida-Virumaal võimaldab meetme puhul täiendavalt panustada nii piirkonna kui ka Eesti ja välismaiste ettevõtjate võimalustesse tegutseda ja areneda maakonnas ning inimestele tekkivatesse täiendavatesse võimalustesse saada tasuvat tööd, luues endale ettevõtte või arendades olemasolevat või uut. Meede aitab suurendada piirkonna ettevõtjate konkurentsivõimet paremate toodete/teenuste väljaarendamise, protsesside kaasajastamise ja tootmistehnoloogia uuendamise toetamise kaudu.

Sekkumisvõimaluste analüüs:

1. Taotlejate täiendav informeerimine ja nõustamine – peale toetuse ei ole selle meetme eelarves ette nähtud täiendavaid vahendeid. Küll aga on võimalik kasutada tehnilise abi ja rakendusüksuse teisi meetmeid ja teenuseid, et paremini toetusmeetme kohta infot jagada ja potentsiaalseid taotlejaid nõustada.
2. Võimekust arendavate tegevuste kavandamine – selleks on eraldi meede planeeritud.
3. Piirkonniti erinevad kvalifitseerimistingimused – VKEde investeringutoetuse meede rakendub elluviimiseks vaid ühe maakonna piires, Ida-Virumaal. Kuid toetust taotleda saavad kõik Ida-Virumaale investeerida soovivad ettevõtjad.
4. Toetusmeetme kavandamine teatud piirkondadele – tugiteenuste meede rakendubki vaid ühe maakonna piires, Ida-Virumaal.
5. Toetuse suunamine ainult turutõrkepiirkondadesse – rahale juurdepääsu turutõrge on universaalne, kuid siiski tugiteenuste meede rakendub vaid ühe maakonna piires, Ida-Virumaal.
6. Eriprojektid ja investeringud teatud piirkondadesse – tugiteenuste meede toetab eriprojekte vaid ühe maakonna piires, Ida-Virumaal.

7. Toetusmeetme katsetamine teatud piirkonnas – tugiteenuste meede rakendub vaid ühe maakonna piires, Ida-Virumaal.
8. Piirkonniti erinevad toetusmäärad – tugiteenuste meede rakendub vaid ühe maakonna piires, Ida-Virumaal.
9. Teatud piirkondadele reserveeritud teotusvahendid – tugiteenuste meede rakendub vaid ühe maakonna piires, Ida-Virumaal.
10. Toetuse hindamisel piirkondlike boonuspunktide andmine – tugiteenuste meede rakendub vaid ühe maakonna piires, Ida-Virumaal.
11. Piirkonniti erinev abikõlblike tegevuste loend – tugiteenuste meede rakendub vaid ühe maakonna piires, Ida-Virumaal.

Kokkuvõtlikult. Kuna meede on loodud nii, et see arvestab ja on pigem suunatud ühe piirkonna kesksete investeerimistingimuste parandamisele, siis täiendavaid sekkumisvõimalusi ei ole vaja ette näha.

Panus „Eesti 2035“ näitajasse: väljaspool Harjumaad loodud SKP elaniku kohta EL-i võrdluses.

Keskkond/Kliima

Meetmel on toetav mõju kliima- ja keskkonnanäesmärkide saavutamisele. Selle raames elluviidavate tegevuste planeerimisel ja elluviimisel arvestatakse keskkonnanähoiu ja kliima temaatikaga. Tegevused on kooskõlas ÖÜF rakendamise põhimõtetega ning otseselt seotud kestlikkuse kasvatamisega ning rohepöörde soodustamisega, mistõttu läbiv keskkonnamõju on positiivne. Lisaks võib meede ettevõtjate investeeringute kaudu uute tehnoloogiate rakendamisse ja innovaatiliste toodete/teenuste turule toomise kaudu panustada nii kliimamuutuste leevendamisse kui ka kliimamuutuste mõjuga kohanemisse.

Ühtlasi loob see protsessiinnovatsiooni vaates võimaluse uuendada ettevõtja ärimudelit ja -võimalusi ning kasvatab seekaudu ettevõtjate konkurentsivõimet. TA ja innovatsiooni edendamine võib potentsiaalselt panustada nii vajalike kliimamuutuste leevendamise kui ka kliimamuutuste mõjuga kohanemise tehnoloogiate arengusse.

Vastutustundlik ettevõtlus on protsessiinnovatsiooni ja tootearenduse oluline komponent ka kestlikkuse ja keskkonnanähoidlikkuse vaates. Elluviidavad tegevused toetavad vastutustundlikkuse kasvu, muutes ettevõtjate toimimist ja juhtimist keskkonnanähoidlikumaks.

Põhimõtte „ei kahjusta oluliselt“ rakendamine ja kliimakindluse tagamine on analüüsitud rakenduskava koostamise käigus. Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava perioodiks 2021–2027 raames läbi viidud põhimõtte „ei kahjusta oluliselt“ analüüs ei tuvastanud, et määrusega hõlmatud tegevused põhjustaksid olulist kahju keskkonnanäesmärkidele, pigem on tegevused toetavad ning arvestavad ja panustavad kliima- ja keskkonnanäesmärkide saavutamisse. Sellest

tulenevalt puudub vajadus täiendavate leevendusmeetmete kehtestamiseks.

Määruse tegevused panustavad keskkonna- ja kliimateemade käsitlemise kaudu ka Euroopa Liidu rohelisse kokkuleppesse. Rohelises kokkuleppes kasutatakse järjepidevalt kõiki poliitilisi hoobasid: reguleerimine ja standardimine, investeringud ja innovatsioon, riiklikud reformid, dialoog sotsiaalpartneritega ja rahvusvaheline koostöö. Uued tehnoloogiad, säästvad lahendused ja murranguline innovatsioon on Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärkide saavutamiseks määrava tähtsusega. Selleks et ELil oleks jätkuvalt konkurentsieelis keskkonnahoidlike tehnoloogiate valdkonnas, peab see märkimisväärselt suurendama uute tehnoloogiate ulatuslikku kasutuselevõttu ja tutvustamist kõigis sektorites kogu ühtsel turul, luues uusi uuenduslikke väärtusahelaid. Määrusega hõlmatud tegevused panustavad nii kaudselt kui ka otseselt uute tehnoloogiate kasutuselevõttu ning seega ka rohelise kokkuleppe eesmärkidesse.

Üldjuhul on uued tooted ja tehnoloogiad ressursisäästlikumad ja keskkonnasõbralikumad, põhjustavad vähem kasvuhoonegaaside heidet ja jäätmeid ning kasutavad tootmisel tekkivaid jäätmeid.

Panus „Eesti 2035“ näitajasse: ressursitootlikkus.

6. Eelnõu rakendamise seotud kulud ja rakendamise eeldatavad tulud

Toetuse andmise administreerimisega seotud kulud kaetakse tehnilise abi vahenditest. Eelnõuga tulu ei teenita.

7. Eelnõu jõustumine

Eelnõu jõustub üldises korras.

8. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile, Keskkonnaministeeriumile, Maaeluministeeriumile, Haridus- ja Teadusministeeriumile, Sotsiaalministeeriumile, ja Riigi Tugiteenuste Keskusele eelnõude infosüsteemi EIS kaudu.

Täiendavalt esitatakse eelnõu arvamuse andmiseks ÕÜFi juhtkomisjonile.